

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum conueniens fuerit Christum tentari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Super Quaestioni
quadagesima prima
Articulus primus.

QVAESTIO XLI.

De tentatione Christi, in quatuor arti-
culos diuisa.

Titulus clarus,
In corpore
vna conclusio:
Christus tentari vo-
luit. Probat quadrupliciter. Vbi in
prima ratione conspi-
cere libet, quod vir-
tuosa contra nostras
tentationes tenta-
tio Christi fuit: ita
quod non solum
exemplo (quod ad
tertiam spectat ra-
tionem) sed effica-
cia auxilium nobis
contra tentationes
tentatus dominus co-
ferendo profuit: si-
cut mortuus nos co-
tra mortem muni-
uit. Modus autem quo
hoc confertur auxi-
lium, cum de effi-
cacia mortis eius in-
ferius tractabitur,
parebit: pro nunc
sufficiat, quod saltem
meritorie, tentatus
dominus opem con-
tulit nobis.

Opul. 60. ca.
25. prin.

In tertia autem
ratione percipe, quod
modus vincendi ten-
tationes est, recur-
sus ad diuinas scri-
pturas, & eadem ra-
tione ad sanctorum
exempla: hoc enim
dominus in sua pug-
na ac victoria do-
cur, dum sic pugna-
uit & vicit.

In responsione ad
primum circa noti-
tiam demonum de
Christo, duo sunt
videnda. Primum,
quid demones sci-
uerunt de Christo,
quod inferius tra-
ctabitur in quaestio,
de miraculis Chri-
sti. Secundum est,
quorsum ab Aucto-
re hic afferatur noti-
tia habita a demo-
ne de Christo, cui-
us Lucas meminit
cap. 4. cum manife-
ste pateat Euange-
listam loqui post v-
sa miracula, hic au-
tem est sermo ante
miracula: nam post
regressum a deserto,
cepit Christus pre-
dicare & miracula
facere.

Homil. 18. in
euang. non
logca prin.

Ad hoc dicitur,
quod coactus fuit
Auctor ex tentatio-
nis actu de incerti-
tudine notitiae de
Christo apud demo-
nes, loqui. Inierunt
autem verbum Lu-
cae euangelistae de
scientia demonum

DEINDE consideran-
dum est, de tentatio-
ne Christi.

Et circa hoc quar-
tur quatuor.

¶ Primo, Vtrum fuerit conueniens
Christum tentari.

¶ Secundo, De loco tentatio-
nis.

¶ Tertio, De tempore.

¶ Quarto, de modo & ordine te-
ntationis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum conueniens fuerit Christum
tentari.

AD PRIMVM sic procedi-
tur. Videtur, quod Christo
tentari non conueniebat. Tentare, n-
est experimentum sumere, quod
quidem non fit, nisi de re ignota:
sed virtus Christi erat nota etiam
demonibus: dicitur enim Luc. 4.
quod non sinebat demones lo-
qui, quia sciebant eum esse Christum.
ergo videtur quod non decue-
rit Christum tentari.

¶ 2. Praeterea, Christus ad hoc vene-
rat, vt opera diaboli dissolueret, se-
cundum illud Ioannis, 3. In hoc appa-
ruit filius Dei, vt dissoluat ope-
ra diaboli. sed non est eiusdem dis-
soluere opera alicuius, & ea pati.
& ita videtur inconueniens
fuisse, quod Christus pateretur se
tentari a diabolo.

¶ 3. Praeterea. Triplex est tentatio,
scilicet a carne, a mundo, & a dia-
bolo: sed Christus non fuit tenta-
tus nec a carne, nec a mundo. er-
go nec etiam debuit tentari a
diabolo.

SED CONTRA est, quod dicitur
Matth. 4. Ductus est Iesus a spiri-
tu in desertum, vt tentaretur a
diabolo.

RESPON. Dicendum, quod
Christus tentari voluit. Primo qui-
dem, vt nobis contra tentationes
auxiliu ferret. vnde Grego. * dicit
in homil. non erat indignum Re-
demptori nostro, quod tentari vo-
luit, qui venerat occidi: vt sic ten-
tationes nostras suis tentationi-
bus vinceret: sicut mortem nos-
tram, sua morte superauit. Se-
cundo, propter nostram caute-

Flam, vt nullus quantumcumque
Sanctus se estimet securum & im-
munem a tentatione. vnde & post
baptismum tentari voluit quia, si-
cut Hilarius dicit super Marthae.
¶ in sanctificatis maximè Diaboli
tentamenta crassantur: quia vi-
ctoria magis est ei exoptata de
sanctis vnde & Ecclesiastici secu-
do dicitur, Fili, accedens ad ser-
uitutem Dei, sta in iustitia, & ti-
more, & praepara animam tuam
ad tentationem. Tertio, propter
exemplum, vt scilicet nos instrue-
ret qualiter diaboli tentationes
vincamus. vnde Augustinus * dicit
in quarto de Trinita. quod
Christus diabolo se tentandum
praebuit, vt ad superadas tenta-
tiones eius mediator esset, non so-
lum per adiutorium, verum etiam
per exemplum. Quarto, vt nos
sua fiduciam de sua misericordia
largiretur. vnde dicitur Hebraeo-
rum quarto. Non habemus pon-
tificem, qui non possit compati
infirmis nostris, tentatum
autem per omnia, pro similitudine
absque peccato.

AD PRIMVM ergo dicen-
dum, quod sicut Augustinus * dicit
in 9. de Ciuitate Dei, Christus
tantum innotuit demonibus, quan-
tum voluit: non per id, quod est
vita aeterna, sed per quaedam tem-
poralia suae virtutis effecta, ex quibus
quandam coniecturam habe-
bant Christum esse filium Dei: sed
quia rursus in eo quaedam signa
humanae infirmitatis videbant,
non pro certo cognoscebant eum
esse filium Dei: & ideo eum tenta-
re voluit. Et hoc signatur Mat-
thaei. 4. vbi dicitur, quod post-
quam esuruit, accessit tentator ad
eum: quia vt Hilarius dicit, * ten-
tare Christum diabolus non fuis-
set ausus, nisi in eo per esurie in-
firmitatem, quae sunt hominis, re-
cognosceret. & hoc etiam patet
ex ipso modo tentandi, cum dixit,
si filius Dei es, quod expones
Ambrosius * dicit, quid sibi vult
talis sermonis exorsus, nisi quia
cognouerit Dei filium esse ven-
turum, sed venisse per infirmita-
tem corporis non putabat.

AD SECVNDVM dicendum, quod
Christus venerat dissoluere ope-
ra diaboli, non potestate agen-
do, sed magis ab eo, & eius mem-
bris patiendo, vt sic diabolus vin-
ceret iustitia, non potestate, si-
cut Augustinus * dicit 13. de Tri-
nita. quod diabolus non potest
Dei, sed iustitia superandus fuit:

in principio predi-
cationis Christi: quo-
niam licet Lucas di-
cat illa verba: inter
narrandum de mira-
culis Christi, non ta-
men dicit, quod tunc
primo dicebant
demonibus illum esse
Christum. Et pro-
pterea illud Lucae
verbum, quod scie-
bat illum esse Chri-
stum, ad preteritum
tempus inculpabiliter
& rationabiliter
ab Auctore relatum
videtur. Viderunt
siquidem demones,
& quae ab angelis in
die natiuitatis Chri-
sti dicta sunt, & quae
a pastoribus gesta, &
quae a Magis duce-
stella, & quae a Si-
meone & Anna di-
cta sunt: & postea
Christi verba ad ma-
trem in templo de
Patre suo, & dicta
a Ioanne Baptista
de Christo. Ex quibus
facile erat cognos-
cere illum esse Chri-
stum absque ul-
terioribus miraculis:
collatione pre-
sertim facta cum
prophetis. Vnde vi-
sa tam longa in-
edia, & quod esuruit,
tentant nosse, si fi-
lius Dei esset.
¶ In responsione ad
tertium, dubium oc-
currit, an verum sit
omnem tentationem
ab intrinseco, esse
peccatum, videtur quod
non: quia naturalibus
non meremur: nec
demeremur: concupiscentia
autem carnis, & illius dele-
ctatio naturalis est.
nullum ergo peccatum
est concupiscentia
aut delectio carnis.
¶ Et confirmatur, quod
certum est in Chri-
sto fuisse carnalem
delectationem secun-
dum gustum vel ta-
ctum, cum comede-
bat aut bibebat ali-
quod delectabile, pu-
ta bonum panem, bo-
num vinum, &c. et
non ergo omnis de-
lectatio sensibilis est
peccatum.
¶ Ad hoc etiam, quod nul-
lus mens compos
dicit, quod omnis delecta-
tio est in carne, seu sen-
sum sit peccatum oportet
enim naturam
ipsam esse malam, si
delectatio natura-
lis esset mala. Vnde
in statu innocen-
tiae fuisse delecta-
tiones naturales abs-
que peccato nullo,
&

Et in Christo non est dubium, quod cum fatigatus ex itinere sedebat super puteum, quies illa erat delectabilis fessio corpori, & similiter panis suo sano palato erat suavis, & oculis lux solis amabilis, sic de aliis. Sed aliud est loqui de concupiscentia, & delectatione naturali, & aliud est loqui de concupiscentia, & delectatione aduersus spiritum: naturalia siquidem ut sic; non excedunt a re sua ratione, ut per hoc non tendunt aduersus spiritum: sed a ratione necesse est declinare, quae contra spiritum sunt. Quocirca concedendum est, quod nonnullum peccatum est, cum caro concupiscit aduersus spiritum ratione concupiscentiae, seu delectationis aliquid praeter rationem habentis, & non ratione naturalis appetitus aut delectationis. Tentatio autem ab intransfeco, quia aduersus spiritum est: non importat naturales motus absolute, sed praeter rationem.

Super Quaestiones quadraginta prima. Articulus secundus.

Tullus clarus. In corpore uera conclusio Christus commententer tentatus est in deserto: probatur tripliciter, primo, ratione solitudinis; secundum, ratione mysterii, ut scilicet hominem de mundo deserto liberaret; tertio ratione instructionis, ut scilicet doceretur ad meliora tentantibus diabolum inuidere. Omnia clara sunt.

In responsione ad certum perspicie diligenter euangelistas, & inuenies manifeste signata esse haec, quae in litera recitantur de imaginario more & templo. Dicitur autem ad literam Christus tentatus in deserto, quia ibi incipit tentari, ubi & praeter tentatio consummata est.

Et ideo circa tetationem Christi A considerandum est, quid propria voluntate fecit, & quid a diabolo passus fuit: quod enim tentatori se offerret, fuit propriae voluntatis. unde dicitur Matthaeo 4. Ductus est Iesus in desertum a spiritu, ut tentaretur a diabolo: quod Gregorius * intelligendum dicit de Spiritu sancto, ut scilicet illuc eum spiritus suus duceret, ubi eum ad tentandum spiritus malignus inueniret: sed a diabolo passus est, ut assumeretur, vel supra pinnaculum templi, vel etiam in monte excelsum valde. Nec est mirum (ut Gregorius dicit) si se ab illo permisit in montem duci, qui se permisit a membris ipsius crucifigi. Intelligitur autem a diabolo assumptus, non quasi ex necessitate, sed quia (ut Origenes * dicit super Lucam) sequebatur eum ad tentationem, quasi athleta sponte procedens.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut Apostolus dicit, Christus in omnibus tentari uoluit absque peccato. Tentatio autem quae est ab hoste, potest esse sine peccato: quia fit per solam exteriorum suggestionem. Tentatio autem quae est a carne, non potest esse sine peccato: quia huiusmodi tentatio fit per delectationem, & concupiscentiam. Et sicut Augustinus dicit, nonnullum peccatum est, quando caro concupiscit aduersus spiritum. Et ideo Christus tentari uoluit ab hoste, sed non a carne.

ARTICVLVS II.

Utrum Christus in deserto tentari debuerit.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, quod Christus non debuerit tentari in deserto. Christus enim tentari uoluit propter exemplum nostrum, ut dictum est: * sed exemplum debet manifeste proponi illis, qui sunt per exemplum informandi, non ergo debuit in deserto tentari.

Præterea Chrysostomus * dicit super Mattheum, quod tunc maxime instat diabolus ad tentandum, cum uiderit solitarios: unde & in principio mulierem tentauit, sine viro eam inueniens: & sic uidentur per hoc, quod in desertum iuit, ut tentaretur, quod tentationi se exposuit. cum ergo eius tentatio sit nostrum exemplum, uidentur quod etiam alij debeant se

ingerere ad tentationes suscipiendas: quod tamen uidetur esse periculosum, cum magis tentationum occasiones vitare debeamus.

Præterea Mattheo quarto ponitur secunda Christi tentatio, qua diabolus Christum assumpsit in sanctam ciuitatem, & statuit eum super pinnaculum templi: quod quidem non erat in deserto. non ergo tentatus est solum in deserto.

SED CONTRA est, quod dicitur Marci primo, quod erat Iesus in deserto quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, & tentabatur a Satana.

RESPONDEO. Dicendum, quod sicut dictum est * Christus propria voluntate se diabolo exhibuit, ad tentandum, sicut etiam propria voluntate membris eius se exhibuit ad occidendum, alioquin diabolus uenire ad eum non auderet. diabolus autem magis attentat aliquem, cum est solitarius: quia, ut dicitur Ecclesiastici quarto, si quisquam preualuerit contra unum, duo resistunt ei. & inde est, quod Christus in desertum exiit, quasi ad campum certaminis, ut ibi a diabolo tentaretur. unde Ambrosius * dicit super Lucam, quod Christus agebatur in desertum consilio, ut diabolum prouocaret. nam nisi ille certasset, scilicet diabolus, non iste uicisset, id est Christus. Ad dicit autem & alias rationes, dicens hoc Christum fecisse mysterio, ut Adam de exilio liberaret, qui scilicet de paradiso in desertum eiectus est, & exemplo, ut ostenderet nobis diabolum ad meliora tendentibus inuidere.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Christus proponitur omnibus in exemplum per fidem, secundum illud Hebræorum 12. Aspicientes in Auctorem fidei, & consummatorem Iesum. Fides autem (ut dicitur Romano 10.) est ex auditu, non autem ex uisu. Quinimmo Ioa. 20. dicitur, Beati qui non uiderunt & crediderunt. & ideo ad hoc, quod tentatio Christi esset nobis in exemplum, non oportuit quod ab hominibus uideretur, sed sufficiens fuit, quod hominibus narraretur.

AD SECVNDVM dicendum, quod duplex est tentationis occasio. Una quidem ex parte hominis, pura cum aliquis se peccato propinquum facit, occasiones peccandi non euitans. Et talis occasio tentationis est uitanda, sicut dictum est * Loth. Genes. 19. Ne steteris in omni regione circa Sodomam.

Alia uero tentationis occasio est ex parte diaboli, qui semper inuidet ad meliora tendentibus, ut Ambrosius dicit. Et talis tentationis occasio non est uitanda. Unde dicit Chrysostomus * super Mattheum, quod non solum Christus ductus est in desertum a Spiritu, sed omnes filii Dei habentes Spiritum sanctum: non enim sunt contenti sedere otiosi, sed Spiritus sanctus urget eos aliquod magnum apprehendere opus, quod est esse in deserto, quantum ad diabolum: quia non est ibi iniustitia, in qua diabolus delectatur. Omne etiam bonum opus est desertum, quantum ad carnem & mundum: quia non secundum uoluntatem carnis, & mundi. Talem autem occasionem tentationis dare diabolo, non est periculosum, quia magis est auxilium Spiritus sancti, qui est perfecti operis actor, quam impugnationis diaboli inuidentia.

AD TERTIVM dicendum, quod quidam dicunt omnes tentationes factas fuisse in deserto: quorum quidam Tertius S. Thomae dicitur.

art. preced. ad 2.

li. 4. in Luc. in tit. de ductu Iesu in desertum non longe a fine tom. 5.

art. preced. ad 2. & 2. 2. 98. artic. 4. ad 2.

Amb. lib. 4. in Luc. de ductu Iesu in desertum non procul a fine tom. 5. h. mil. 5. in Mat. in opere imperfecto, in 3. pa. a prin. ca. 2.